

Értékek a társadalomban I.
Az értékek kialakulása, mibenléte

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

5. évfolyam

Programcsomag:
Én és a világ

A modul szerzői: IFA Műhely (Dr. Mihály Ottó, Dr. Falus Katalin, Jakab György, F. Kristóf Mária, Czincz Józsefné, Iván Márta, Janicsek Lajos Tamás, Kálmán Katalin, Kolláth Erzsébet, Márcz Klára, Molnár Géza, Molnár Zsuzsa, Montay Beáta, Tölgyesi Lívია, Ursu Zsuzsa, Zsigmond Ottília, Zágon Bertalanné)

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	10-11 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Önálló értékrend kialakítása, a közösség mint érték megfogalmazása, az összetartozás és együttműködés jelentőségének felismerése által a tolerancia alapjainak megerősítése a másság elfogadására.
A modul témái, tartalma	Témák: A társadalom és gazdaság Alapvető kapcsolatok Tartalom: Szabályok az életünkben
Megelőző tapasztalat	Szabályok a társadalomban
Ajánlott továbbhaladási irány	Az erkölcsi nevelés alapjai: a közösségi élethez szükséges szabályok ismerete tükrében az értékek felismerése, hasznosítása, önismereten keresztül hasznosítása. Tolerancia a másság elfogadása érdekében, az összetartozás és együttműködés alapszintű elfogadása. Az ember mint legfőbb érték.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság, identitás A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: kritikai gondolkodás, szabályalkotás, szabálykövetés Társas kompetenciák: kommunikáció
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz, tantárgyakhoz: Ember- és társadalomismeret; Ember a természetben; Magyar nyelv és irodalom Modulokhoz: általánosan minden környezeti hatással foglalkozó, személyes kompetenciával foglalkozó modul
Támogató rendszer	Dr. Spencer Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> . Önkonet Kft. Budapest, 2001 <i>Együtt – működik</i> . Kooperatív foglalkozástervek 5. és 8. osztály Falus Katalin – Jakab György: <i>Erkölc és jog</i> . Társadalomismeret – Tanári kézikönyv <i>A Pál utcai fiúk</i> című film; megrendelhető: http://www.port.hu/pls/fi/films.film_page?i_where=2&i_film_id=1978&i_city_id=3372&i_county_id=-1

Módszertani ajánlás

A téma tervezése előtt célszerű feltérképezni, hogy tanítványaink milyen mértékben ismerik *A Pál utcai fiúk* című filmet vagy regényt. Célszerű az ismerettől függetlenül a filmet megnézni, hiszen a gyerekek hiteles véleményét elsősorban a valóban keletkezett érzelmek, gondolatok alapján lehet kérni.

A ráhangolódást segíti az irodalmi szemelvények feldolgozása is, könnyebben tudnak azonosulni a feldolgozandó témakörben előforduló konfliktushelyzetekkel, értékítéletet létrehozó eseményekkel. Önmaguk lelki vívódásaival szembesülve erkölcsi érzékenységük könnyebben mobilizálható, annál is inkább, mivel a kiskamaszkor lázadásai, az öntudatos „én már felsős, nagyfiú, nagylány vagyok” a fölöttük lévő, náluk idősebb 6., 7. és 8. évfolyamosok által bizony nem elfogadott érték. Rendszeresen szembesülnek a másság problematikájával, a pozitív és negatív értékek jelenlétével és az öntudat kialakulásának immanens korlátaival. A környezeti moralitás is sok megválaszolatlan kérdést hoz felszínre bennük. Az elkövetkezendő modulterv változatai arra adnak megoldási lehetőséget, hogy különböző habitusú tanárok az eltérő szellemi, lelki értékekkel, más-más szociális háttér-kompetenciával rendelkező osztályokkal tudjanak érdemben dolgozni, értékítéletüket kibontani, észrevétlenül felszínre hozni a rejtett önértékelési problémákat; azonosulási példákat, ideálokat teremteni; illetve saját maguk azonosságtudatát hivatott erősíteni.

Az alábbiakban felsorolt órák anyagai ötleteket közvetítenek a kollégáknak, bármikor, bármelyik megváltoztatható, egyéni igény szerint, viszont jó kiindulópont a továbbgondolkodáshoz. Az osztályközösségek egységesítéséhez és a tanár–diák viszony erősítéséhez is hasznos lehet, mivel itt olyan személyes érzelmek szabadulnak fel, amelyek fejlesztő és megértő kezelése nagymértékben múlik a pedagóguson. A társadalmi és egyéni érdekek és értékek szerepe nem elhanyagolható szempont a gyermekek útkereső korszakában, ezért nagyon fontos, hogy az adott osztályösszetétel figyelembevételével válasszanak a kollégák a modulvariációk közül. A különböző modulvariációknál figyelembe kell venni azonban, hogy az A, B, C variációk egy folyamatot képeznek, csak bizonyos átalakítással emelhetők át egymásba.

A feldolgozás során elsősorban a kooperatív tanulás módszerei, valamint a beszélgetőkör kerül előtérbe.

Fontos, hogy a csoportokban mindenki kimondhassa a véleményét, gondolatait. A másságról való beszélgetésekben érdemes kitérni arra, hogy ők szeretnének-e mások lenni, s ha igen, miért; a közösség hogyan kezeli a másságot, a többségtől való eltérést.

A modul mellékletei

Diákmellékletek

D1 – Viselkedéskultúra

D2 – Másság – Részlet *A Pál utcai fiúk*-ból (munkafüzet)

D3 – Részlet G. Durell *Életem értelme* című könyvéből (munkafüzet)